ΕΙΚΟΝΕΣ

['Από τὰ λυρικὰ τοῦ μεγάλου ποιητῆ τῆς Γιαπωνίας Συὲρ Ὑόκο (Syer-Yoko), μεταφρασμένα ἀπὸ τὸ 'Αγγλικό]

Ὥρα γλυκειὰ προβάλλει,
τὴ φύση στεφανώνει πέρα ὡς πέρα,
ἡ μουσκιὰ χύνει μόσκους στὸν ἀγέρα
σὰν τὴν καρδιὰ ποῦ ἀπ' τὸν πόνο πάλλει...

Μαγνάδια χύνουν τοῦ ἥλιου οἱ ἀχτίδες
ἀπὸ τὰ ὕψη τοὐρανοῦ κι' ἀπὸ τὰ βάθη·
λιοπύρια, φλόγες καὶ δροσιᾶς ρανίδες
λὲς καὶ σκορπιῶνται ἀφ' τῆς 'Υέκκας τὸ καλάθι·*

Ἴσκιοι κρυφοὶ μέσα στ' ἀπόσκια δάση
ἁπλώνουνται στ' ἀβλάκι τὸ δροσάτο....
Ροβόλα, βοσκοπούλα, παρὰ κάτω
ἡ φλόγα τῆς ἀγάπης νὰ σὲ πιάση—
σὰν τὸ ἀρνί, τἀθῶο, τὸ μικρὸ
ποὺ στὴ στιγμὴς ποῦ ἀξέγνοιαστο περνάει
ἀπὸ κοντὰ στ' ἀγκάθι τὸ πικρὸ
ραφὲς ραφὲς τἀγκάθι τὸ μαδάει....

'Αξέγνιαστο κι' ἀταίριαστο πουλὶ
φωλιὰ γυρεύει γιὰ νὰ πιάση τέρι,
ρουμάνια, δάση παίρνει, ἄγρια μέρη,
ὅπου ἀγάπη νάβρῃ ντροπαλή.
Σὰν βρίσκει τη καὶ παίρνει τη στὸ πλάϊ,
ὕστερις ἀπὸ τὰ γλυκολαλήματα,
νέα ζωὴ παληὰ ζωὴ χαλάει
ἡ ἀγάπη μὲ χαρὲς καὶ μὲ φιλήματα....

Σώπα, καρδιά, καὶ σβύσε τὴ μαυρίλα !
σιώπα κι' ἄνοιξ' ὀρθάνοιχτα τὰ φύλλα
ἀπὸ τὸν πόνο, πόνο θὰ βρῆς, στῶπα·
Σώπα, καρδιά μου ! σώπα !.... σώπα !

ΑΒΓΕΡΙΝΟΣ

* «'Υέκκα» πρέπει νὰ εἶναι ἴσως ἡ Πανδώρα τῶν γιαπωνέζων.

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

'Ο καθηγητὴς κ. A. Thumb κρίνοντας τὸ γλωσσικὸ ζήτημα μέσα στὸ μεγάλο Γερμανικὸ περιοδικὸ τῶν Indogermanischen Forschungen γράφει τἀκόλουθα:

«Τῆς δημοτικῆς ἡ νίκη στὴν καλλιλογικὴ φιλο»λογία, εἶναι ἴσως ζήτημα λίγου καιροῦ. Δυσκο»λώτερος εἶναι ὁ πόλεμος ὡς πρὸς τὴν ἐπίσημη κι' »ἐπιστημονικὴ γλῶσσα. Διὸ ὅμως ἔργα δείχνουν πὼς »κι' ἀφτοῦ ἔχει τοὺς ὀπαδούς του ὁ Ψυχάρης. Γιατὶ »μ' ἐπιτυχία δοκιμάστηκε καὶ δημοτικὰ γράφτηκε »Πολιτικὴ Οἰκονομία κ' 'Ιστορία. (Παράβαλε Γ. »Μαρκέτη Πλουτολογία καὶ Α. 'Εφταλιώτη 'Ιστορία »τῆς Ρωμιοσύνης). Καὶ στὰ διὸ ἔργα σαστίζει ὁ ἄ»θρωπος μὲ τὸ κομψὸ καὶ τὴ γλωσσικὴ γοργάδα, »μὲ τὸν ἀβίαστο κι' ἐπιτυχεμένο ἀποδομὸ τῶν ἐπι»στημονικῶν ὅρων, καὶ μάλιστα μὲ τοῦ 'Εφταλιώτη »τὴν ἐκφραστικὴ δύναμη, δύναμη ποῦ πρῶτα ἀπ' »ὅλα ἔξοχα καταφαίνεται στῶν χαραχτήρων τὸν ψυ»χολογικὸ εἰκονισμό. Μὲ τέτια ἔργα φανερώνεται »μόνος του ὁ παραλογισμὸς ὅσων ἐπιμένουν πὼς ἡ »δημοτικὴ εἶναι ἀταίριαστη σ' ἐπιστημονικὴ πε»ζογραφία».

Τοῦ κ. Thumb τὰ λόγια μᾶς δίνουν ἀφορμὴ ν' ἀναγγείλουμε πῶς καινούργιο σάστισμα—καινούργιος δυναμίτης—καρτεράει τὸ δασκαλισμό. Γιατὶ γλήγορα θὰ φανεῖ δημοτικὸ μετάφρασμα τοῦ πιὸ μεγάλου μεταφυσικοῦ ἐπιστημονικοῦ βιβλίου ποὺ ὡς τώρα ἔβγαλε ὁ κόσμος, δηλαδὴ τῆς «Κριτικῆς τοῦ 'Αδολου Λογισμοῦ» τοῦ Κάντ. Πόσα λόγια τους ἔχουνε νὰ καταπιοῦν οἱ διάφοροι Μιστριωτο-Χατζηδάκιδες!

Γυρίζοντας στὸ ἄρθρο τοῦ κ Thumb ἂς μεταφράσουμε καὶ τἀκόλουθά του λόγια:

«Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα οἱ 'Εβρωπαῖοι σοφοὶ (οἱ »Νεο-ελληνιστάδες) τὸ κρίνουν ὅλοι ἀπαράλλαχτα, ὄντας μεταξύ τους σύμφωνοι καὶ σύμφωνοι μὲ τοὺς »ὀπαδοὺς τῆς δημοτικῆς. Φυσικὰ τί γνώμη ἔχουνε »μερικοὶ πασπαλισμένοι δὲ σημαίνει πιὰ τίποτα »σήμερα».

'Από τὸ ἴδιο ἄρθρο μὲ πολλὴ μας χαρὰ ξεσηκώνουμε καὶ τ' ἀκόλουθα λόγια, ἐπαινετικὰ τῶν «Παροιμιῶν» τοῦ κ. Πολίτη.

«Τὸ ἔργο μαρτυρᾷ ἐπιμελεία ἀπέραντη.... κι' ὅ»ταν τελειώτει, θὰ παρουσιάζει συλλογὴ ἀπαρά»μιλλη σ' ὅπια θὲς ἄλλη φιλολογία».

Εἶναι κρῖμας ποὺ ὁ κ Πολίτης ἀκόμα ἐπιμένει στὸ φραγκισμὸ «Μελέται ΕΙΙΙ τοῦ βίου». Γιατὶ τάχα ὄχι «ΠΕΡΙ τοῦ βίου»;

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

ΑΚΟΥΣΤΗΚΕ

Πῶς ὁ Δροσίνης θὰ πάη στὰ ἅγια χώματα νὰ γίνη Χατζῆς.

Πῶς τόνε στέλνει ὁ Χατζήδακις.

Πῶς θέλει νὰ πάη κι ὁ Μπάρμπα-Βικέλας, μὰ φοβᾶται μὴν κακοκαρδίση τὸν Ψυχάρη.

Πῶς ὁ Μιστριώτης θὰ συστήση Γυμνικοὺς 'Αγῶνες.

Πῶς γυρεύει πρῶτα νὰ καταπείση τοὺς ὀπαδούς του νὰ κάμνουνε λουτρὸ καθεμέρα.

Πῶς ὡς τὴν ὥρα δὲν τὸ κατάφερε, γιατὶ αὐτοὶ δὲν ἐννοοῦνε νὰ χάσουνε προγονικὸ ἔδαφος ἀπὸ πάνου τους.

Πῶς ὁ Ντελιγιάννης παράγγειλε Οἰκόσημο, Μιὰ θηλειὰ κορδόνι, κι ἀπὸ πάνω γραμμένο, «'Ελληνες ἐσμέν».

Πῶς ἔλεγε σὲ μερικοὺς δημοτικοὺς τὶς προάλλες, «Βάρβαροι ἐστέ».

Πῶς ἕνας φοιτητὴς ρωτοῦσε κάποιο φίλο του πόσο διαφέρει τὸ πρωτότυπο τοῦ Οἰδίποδα ἀπὸ τὴ μετάφραση τοῦ 'Αγγέλου Βλάχου.

Πῶς ὁ φίλος ἀπάντησε «'Οσο διαφέρει ἕνας 'Αγγελος ἀπὸ ἕνα Βλάχο».

Πῶς ὁ Πάλλης συλλογιέται νὰ μεταφράση καὶ τὴν Παλαιὰ Γραφή.

Πῶς τὸν ἔβαλαν οἱ ὀβριοὶ τῆς Ρωσσίας.

Πῶς ἕνας Καθαρευουσιαστὴς ὀνόμασε τὴ Δημοτικὴ «Λερναία Ὕδρα».

Πῶς ὁ 'Ηρακλῆς ὡς τόσο ἀκόμα νὰ φανῆ.

Πῶς ὁ Π. Νιρβάνας ἔκρινε τὴν Τρισεύγενη.

Πῶς συστήνεται ἐπιτροπὴ νὰ ξετάση τί βγῆκε ἀπ' αὐτὴν τὴ κρίση.

Πῶς ἡ ἐπιτροπὴ ἀπάντησε κατὰ τὸ μαθηματικὸ ἀξίωμα «ἀπὸ τίποτα δὲ βγαίνει κάτι».

Πῶς ὁ Δροσίνης, ἅμα τ' ἄκουσε, εἶπε πῶς ἔχουνε λάθος οἱ μαθηματικοί.

Πῶς αὐτὸς τὸ ἀπόδειξε, καὶ γλήγορα θὰ τετραγωνίση καὶ τὸν κύκλο.

Πῶς τότε θὰ πειστῆ ὁ Κρούμπαχος πῶς βγάζουν τὰ σκολιά μας καὶ Νεύτωνες κι Αἰγινῆτες καὶ Γαλλιλαίους.

Πῶς ἕνας ζουγράφος δουλεύει πρωτότυπη εἰκόνα, ὁ «Κλαίων Ραγκαβῆς».

Πῶς τοῦ Γαβριηλίδη δὲν τοῦ ἔρχεται νὰ σηκώση τώρα κι αὐτὸς σημαία γιὰ τὴ δημοτική, καὶ πάει νὰ σκάση.

Πῶς ἀποφάσισαν ὅλοι τους νὰ ποθάνουνε μέσα στὰ κατώγια τῆς ψευτιᾶς παρὰ νὰ βγοῦνε στὸ φῶς καὶ νὰ ποῦν πῶς τὴν πάθανε.

'Ακούσαμε κι ἄλλα, μὰ ὁ «Νουμᾶς» φωνάζει πῶς σώνουν αὐτά.

ΓΛΩΣΣΙΤΣΑ

κανεὶς νὰ καταλάβει γιατὶ γίνουνται αὐτὲς οἱ προπάθειες, ἂν δὲν ξέρει καὶ δὲν παραδέχεται πῶς ἡ νέα 'Ελληνική ἔχει ὀργανισμὸ δικό της ξεχωριστὸ ἀπὸ τὴν ἀρχαία, ἀπαράλλαχτα ὅπως ἡ 'Ιταλικὴ ἔχει ὀργανισμὸ διαφορετικὸ ἀπὸ τὴ Λατινική.

'Ετσι λοιπὸ μὲ τὴν ἱστορία ὁδηγὸ ἂς ἐξετάσουμε πῶς σύμφωνοι μὲ τοὺς καλαιστητικοὺς νόμους προσπαθοῦνε στὴν 'Ελλάδα μὲ τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας ποιητικῆς φιλολογίας νὰ ξαναστηλώσουν τὴν τέχνη μερικοὶ ποὺ νοιώθουν ὀληθινὰ τὸν ἀρχαῖο 'Ελληνισμὸ καὶ ποῦ ὄχι μονάχα ἀγαποῦνε βαθιὰ τὴ μητρική τους γλῶσσα καὶ βλέπουν τὴν ὀμορφιά της, παρὰ τοὺς στολίζει καὶ στέρια Εὐρωπέικη γραμματωσύνη. 'Εδῶ πρέπει νὰ ὀνοματίσουμε πρῶτ' ἀπ' ὅλους τρεῖς ἀνθρώπους, δυὸ Κορφιάτες ποῦ πέθανε, τὸν Πολυλᾶ καὶ τὸν Καλοσγοῦρο, καὶ ἕναν 'Ηπειρώτη, τὸν Πάλλη*. Γιὰ τούτους τοὺς τρεῖς θὰ ποῦνε μιὰ μέρα πῶς εἶναι θεμελιωτάδες μεταφραστικῆς φιλολογίας μὲ ἀξία τεχνική.

'Εχει μεγάλη σημασία τὸ περιστατικὸ ποῦ ἀπ' αὐτὰ τὰ τεχνικὰ μεταφράσμασα πρῶτα πρῶτα ἔρχεται τὸ ἀρχαιότατο μνημεῖο τῆς ἑλληνικῆς ποίησης: τὰ 'Ομηρικὰ ἔπη. 'Από τοὺς τρεῖς ποῦ ὀνοματίσαμε, πρῶτος ὁ Πολυλᾶς ἔβαλε χέρι στὴν 'Οδύσσεια, καὶ δεύτερος ὁ Πάλλης στὴν 'Ιλιάδα. Τὰ ἀρχαῖα δημοτικὰ τραγούδια εἶταν ἴσα ἴσα τὸ θέμα ὅπου ἔπρεπε γιὰ νὰ δοκιμαστεῖ ἡ δύναμη τῆς νέας δημοτικῆς, καὶ κάθε κατεχάρης θὰ παραδεχτεῖ πῶς καὶ οἱ δυὸ μετάφρασες βάσταξαν ἄσφαλτα τὸν τόνο τοῦ ἀρχαίου ἔπους. 'Η ἐπιτυχία ξηγιέται μὲ τὰ φιλολογικὰ δασκαλέματα τοῦ κάθε μεταφραστῆ· ἔτσι ὁ ψιλοκαμωμένος Πολυλᾶς, ποὺ ἀναθράφτηκε μὲ τὴν 'Ιταλικὴ γλῶσσα καὶ φιλολογία καὶ μετάφρασε τὴν «Τρικυμία» κ' ἔπειτα καὶ τὸν «'Αμλέτο» τοῦ Σαίκσπηρ, παίρνει στὰ χέρια του τὴν 'Οδύσσεια τὴν ἐρωτιάρα καὶ μυθοσπαρμένη, ἐκεῖ ποῦ ὁ ἀμάλαχτος Πάλλης, θρεμμένος μὲ τὰ κλέφτικα τραγούδια τῆς πατρίδας του 'Ηπειρος, δουλεύει μέσα στοὺς πολέμους καὶ τοὺς ἀγῶνες τῆς 'Ιλιάδας.

Καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ ἔργα μαρτυροῦν ἀλάθεφτα ποῦ μορφώθηκε μιὰ γλῶσσα φιλολογική. Μάλιστα τοῦ Πολυλᾶ τὴ μετάφραση ποῦ βγῆκε στὰ 1875 τὴν πῆραν πρότυπο ὅλοι οἱ μεταφραστάδες στὰ κατοπινὰ χρόνια. 'Ο συχωριανός του κριτικὸς ὁ Καλοσγοῦρος λέει· «'Ο Πολυλᾶς πῆγε σ' »ὅλες τὲς πηγὲς μὲ στοιχεῖα ζωντανὰ καὶ ἄξια νὰ ἐκφρά»ζουν ἰδέες καὶ αἰστήματα ὁμηρικά· στὴ διάλεχτο τῶν »Κορφῶν ἀπ' ὅπου δανείζεται πολλοὺς ὄμορφους ἰδιωτι»σμούς, στὴ νέα δημοτική, στὴ γλῶσσα τοῦ μεσαίωνα, »περσότερο ἀπ' ὅλα στὴν Κρητικὴ ποίηση, στὰ 'Ελληνικὰ »τῆς 'Εκκλησίας καὶ τῆς 'Αλεξαντριανῆς ἐποχῆς· καὶ χώνοντας ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα σ' ἕνα χωνευτῆρι μαζί, πασκίζει νὰ κάμει κἄτι μονόμορφο» Κοντὰ σ' αὐτὰ ἔρχουνται πολλοὶ νεολογισμοὶ ἰδιόβγαλτοι τοῦ μεταφαστῆ ποὺ δείχνουν καὶ πόσο ὡραῖα ἤξερε νὰ φτιάνει λόγια ὁ Πολυλᾶς μὲ τὴν πλαστική δύναμη τῆς νέας δημοτικῆς. Λέξες σὰν λαμπρόκαρπος, ἀσημόκοπος, πολυβότανο, κατάσκιος*, ποδοσυρτά, πετροθεριό, χειμωνοζάλη, πτεροκοπῶ, χερομανῶ (κάνω χερονομίες), ἀκροφυτρώνω καὶ ἄλλες δείχνουν πῶς λίγες γλῶσσες νέες ἔχουν τὴ δύναμη νὰ φτιάνουν σύνθετα ἔτσι κοντὰ καὶ ὅμως γιομᾶτα νόημα.

Γιὰ νὰ δώσουμε ἕνα δεῖγμα ἀπ' αὐτὴ τὴ μετάφραση, ἂς πάρουμε τὸ κομμάτι ποῦ ἱστορεῖ τὰ περιβόλια τοῦ 'Αλκινόου (Η 114—121).

Δέντρ' αὐτοῦ μέσα ὑψώνονται χλωρὰ καὶ φουντωμένα·
ἀπιδιὲς εἶναι καὶ ροιδιές, λαμπρόκαρπες μηλέες,
Καὶ μὲ γλυκόκαρπες συκιὲς ἐλιὲς χυμὸ γεμάτες.
Εἶν' ὁ καρπός τους ἄφτονος κι' ὁλοχρονῆς δὲν λείπει
Χειμώνα εἴτε καλόκαιρον· ἀλλ' ἄπαυα φυσῶντας,
Αὔρα ζεφύρου ἄλλα γεννᾷ, καὶ ἄλλα ὡριμάζει νέκ.
Γερᾷ τ' ἀπίδι κι ἄλλο ἀνθεῖ, τὸ μῆλο κι ἄλλο μῆλο,
Καὶ τὸ σταφύλι, κι ἄλλο ἀνθεῖ, τὸ σῦκο κι ἄλλο σῦκο.

(ἀκολουθεῖ)

* Σημ. «Νουμᾶ». 'Ο Πάλλης εἶναι 'Αρβανίτης.

* 'Ενώνοντας πρόθεσες καὶ ἀνόματα ἡ δημοτικὴ γλῶσσα σοῦ φτιάνει σύνθετα σὰν κατακέφαλα, ἀνάερα, σύρριζα, ὅλα γεμάτα ἔκφραση καὶ ζῶρι.